

คำประกาศรางวัลชุดดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์
พทศักราช ๒๕๔๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทูลเกล้าฯ ถวาย
 ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสนพระราชหฤทัยวิชาประวัติศาสตร์มาตั้งแต่เมื่อครั้งทรงเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจิตรลดา และได้ดำรงความสนพระราชหฤทัยสืบต่อมาไม่ขาดสาย เมื่อมาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ความสนใจใฝ่รู้ก็ได้ผลิผลเป็นพระราชนิพนธ์อันเนื่องด้วยประวัติศาสตร์ ๒ เรื่อง คือ “การตั้งกรมและเจ้าฟ้าในยุคแรก” และ “ศาสนาเกิดขึ้นได้อย่างไร” และยังทรงผสมผสานบทกวีเข้ากับประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างงดงามด้วยชุดโคลงสี่สุภาพชื่อ “อยุธยา” และคำโคลง “กษัตริยานุสรณ์” อันเป็นคำโคลงยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เรื่อง “อะแซหุ่่นกั้ขอคูตัวเจ้าพระยาจักรี” เมื่อครั้งศึกไทย-พม่าที่พิษณุโลก พ.ศ. ๒๓๑๘ หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ให้ความเห็นว่าเป็น Epic Poetry ที่เป็นสมบัติของวรรณคดีไทย

เมื่อทรงศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้ทรงเลือกเรียนประวัติศาสตร์เป็นวิชาเอก ทรงเรียนและฝึกหัดการค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์ได้ดียิ่ง จนสัมฤทธิ์ผลเป็นรายงานและบทความวิชาการรวม ๘ เรื่อง เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในหลายภูมิภาค ส่วนใหญ่ได้พิมพ์เผยแพร่แล้ว และสามารถใช้เป็นแบบอย่างการฝึกหัดค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์แก่นักศึกษาปริญญาตรีในสาขาวิชานี้ ทรงสำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ทรงสอบไล่ได้เป็นที่หนึ่งของสาขาวิชานี้และที่หนึ่งของผู้สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิตในปีนั้นด้วย

แม้ว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจะมีได้ทรงศึกษาต่อระดับปริญญาโทในด้านประวัติศาสตร์ แต่ก็ได้ทรงศึกษาค้นคว้าเองอย่างต่อเนื่องด้วยความสนพระราชหฤทัยอันกว้างไกลหลากหลาย ในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ทรงเป็นอาจารย์พิเศษร่วมบรรยายวิชาอารยธรรม แก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๑ ทุกคณะ ต่อมาในวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้ทรงเข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สองทศวรรษแห่งการทรงเป็น “ทูลกระหม่อมอาจารย์” ของเหล่านักเรียนนายร้อย รวมทั้งรับพระราชภาระเป็นผู้อำนวยการกองวิชาประวัติศาสตร์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ เป็นต้นมานั้น ได้ทรงอุทิศกำลังกายใจแก่การสอนอย่างเต็มที่ และพัฒนากองวิชานี้ให้ก้าวหน้าด้วยคุณภาพ ทรงพัฒนาหลักสูตรให้มีสาระที่ทันสมัยตามความก้าวหน้าทางวิชาการ ทรงร่วมบรรยายวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์โลกร่วมสมัย ประวัติศาสตร์ยุโรป ประวัติศาสตร์อเมริกา ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการสอนแต่ละครั้ง ทรงค้นคว้าเขียนคำบรรยายที่เปี่ยมด้วยสาระความรู้อันน่าสนใจพระราชทานแก่นักเรียน และเตรียมสื่อการสอนหลากหลายประเภทมาประกอบการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากการทรงเป็นแบบอย่าง “ครู” ที่ดีแล้ว ยังได้ทรงชี้แนะคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ที่มีต่อสังคม พระราชทานข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชานี้ว่า จะต้องปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียน เป็นกลุ่มที่เรียนเพื่อเป็นนักประวัติศาสตร์ หรือกลุ่มที่เรียนเพื่อประกอบวิชาการวิชาชีพของตน ทรงเน้นการฝึกหัดวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการคิดหาเหตุผล การมีสำนึกทางประวัติศาสตร์ การหัดพิจารณาเชื่อมโยงเรื่องต่างๆ และการหัดประยุกต์นำความรู้ด้านประวัติศาสตร์มาใช้ในการงานต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

คุณูปการยิ่งอีกประการหนึ่งที่ทรงมีต่อวงการวิชาการประวัติศาสตร์ก็คือ ได้ทรงสอดแทรกความรู้ทางประวัติศาสตร์หลายด้านหลายภูมิภาคในพระราชนิพนธ์สารคดีเยือนต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่หลายสิบเล่ม ทำให้มหาชนได้เพิ่มพูนความรู้ด้านประวัติศาสตร์หลากเรื่องหลายมุมมอง นอกจากนั้นยังได้พระราชทานปาฐกถาบทความวิชาการ หนังสือคำบรรยายคำแนะนำปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ทั้งที่แนะนำเป็นการส่วนพระองค์ หรือที่เป็นทางการซึ่งมีอยู่ ๑ เรื่องคือ เรื่อง “การรับวัฒนธรรมต่างชาติที่มาจากทางตะวันตกของจีนในสมัยราชวงศ์ถังผ่านเส้นทางสายแพรไหม (ค.ศ. ๖๑๘-๙๐๗)” มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา ๒๕๔๒ รวมทั้งได้พระราชทานพระราชูปถัมภ์แก่สมาคมประวัติศาสตร์และกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ

ด้วยพระปรีชาญาณ พระเกียรติคุณ และคุณูปการยิ่ง ดังได้สังเขปมานี้ สภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ขอพระราชทานวโรกาสทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติให้ประจักษ์แก่ไพศาลสืบไป